

Funkcja gwarancyjna kapitału a badanie sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta

Finanse i bankowość | Artykuły / dr Angelika Kaczmarczyk, wykładowca MBA w WSB we Wrocławiu

Sprawozdanie finansowe to podstawowe źródło informacji o przedsiębiorstwie. Wiarygodna i rzetelna informacja jest obecnie centralnym punktem zainteresowania użytkowników wewnętrznych, a przede wszystkim zewnętrznych.

TREŚĆ ARTYKUŁU:

Nadanie informacji sprawozdawczej atrybutu wiarygodności wymaga jej zbadania i wydania stosownej opinii przez biegłego rewidenta. Niestety w Polsce nie wszystkie podmioty prowadzące księgi rachunkowe mają obowiązek atestacji swoich sprawozdań finansowych.

Obecnie progi zobowiązujące firmy do badania sprawozdań finansowych wynoszą:

- średnioroczne zatrudnienie – 50 osób,
- suma aktywów bilansu na koniec roku – 2,5 mln euro,
- przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych – 5 mln euro.

Jeśli firma przekroczy dwa z trzech powyższych kryteriów, ma obowiązek w roku następnym poddać badaniu swoje sprawozdanie finansowe.

Ze względu na stosunkowo wysokie progi zdecydowana większość przedsiębiorstw nie poddaje badaniu swoich sprawozdań finansowych. Wyjątkiem są spółki akcyjne, które bez względu na wysokość obrotów, przychodów i zatrudnienia muszą powoływać biegłego rewidenta.

W spółkach osobowych, gdzie właściciele nie korzystają z przywileju ograniczonej odpowiedzialności, potrzeba obowiązku badania jest mniej odczuwalna, gdyż wierzyciele mogą dochodzić swoich roszczeń, naruszając osobisty majątek dłużnika. Natomiast w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością badanie sprawozdań finansowych postrzegane jest jako swoiste zabezpieczenie udziałowców czy kredytodawców, czyli zabezpieczenie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego. Zasada ta ma swoje odzwierciedlenie w regulacjach prawnych w innych krajach unijnych.

W Wielkiej Brytanii nie istnieje minimalna kwota kapitału dająca prawo do zarejestrowania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Obecnie działa tam około 0,5 miliona spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Jest to dominująca forma organizacyjno-prawna spółek. Ograniczona odpowiedzialność stanowi dużą zachętę dla przedsiębiorców, którzy chcą zaangażować się w działalność gospodarczą bez brania na siebie zbyt wielkiego ryzyka. Dodatkowo założenie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest w Wielkiej Brytanii bardzo łatwe, nie ma minimum kapitałowego, ilość osób wymagana do założenia takiej spółki również była z czasem ograniczana, aż do wprowadzenia spółek jednoosobowych.

Wobec tego, że spółka nie jest zobowiązana do utrzymania minimalnego kapitału, obowiązują bardziej

restrykcyjne wymogi dotyczące badania sprawozdań finansowych, by chronić kredytodawców i inne grupy przed niewypłacalnością spółki. Granica przychodu netto zobowiązująca do badania sprawozdań finansowych w Wielkiej Brytanii ustalona jest na poziomie około 1 550 000 euro, w polskiej ustawie o rachunkowości – 5 000 000 euro. Jak widać próg wyznaczony w Wielkiej Brytanii jest znacznie niższy, w związku z czym niewielka liczba podmiotów gospodarczych zwolnionych jest z obowiązku poddania badaniu swoich sprawozdań finansowych. Wynika to z faktu, że większość podmiotów gospodarczych działa w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. W Danii, Finlandii, Norwegii i Szwecji (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stanowią duży odsetek przedsiębiorstw), wszystkie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością mają prawny obowiązek poddania badaniu sprawozdań finansowych. Podobnie w Niemczech, obowiązek badania sprawozdania finansowego uzależniony jest od wielkości przedsiębiorstwa, ale spółki duże do których HGB zalicza zawsze spółki kapitałowe, których akcje są przedmiotem publicznego obrotu, muszą obligatoryjnie poddać badaniu swoje sprawozdania finansowe, bez względu na wielkość przychodów i sumy bilansowej.

Z powyższych rozważań wynika, że to odbiorcy informacji sprawozdawczej (kredytodawcy, dostawcy, pracownicy, inwestorzy) są najbardziej zainteresowani wiarygodną informacją. Zbadanie sprawozdań finansowych zwiększa ich wiarygodność, a tym samym przydatność dla ich użytkowników. Korzyści poszczególnych grup użytkowników powinny zostać uważnie wyważone, pamiętając, że koszty są proporcjonalnie większe im mniejszy podmiot gospodarujący.

Obniżenie minimalnego kapitału spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z pewnością zwiększa ryzyko wierzycieli. Być może należałoby zastanowić się nad wprowadzeniem obowiązku badania sprawozdania finansowego przez te spółki. Prawne zaniechanie obowiązku badania sprawozdań finansowych małych i średnich spółek z ograniczoną odpowiedzialnością może prowadzić do dezinformacji odbiorców zewnętrznych, oraz wzrostu nieuczciwości przy prowadzeniu działalności. Ustawowy obowiązek badania, ekspertyzy czy oceny sprawozdań finansowych wydaje się najbardziej efektywnym i skutecznym sposobem dostarczenia wiarygodnych informacji dla poszczególnych grup odbiorców (w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw będą to przede wszystkim: banki, dostawcy, organy podatkowe) co zwiększa bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

Nieco inaczej sytuacja wygląda w przypadku spółek akcyjnych. One bez względu na kryteria ilościowe muszą badać swoje sprawozdania finansowe przez biegłych rewidentów. Sytuacji nie zmieniła nawet ostatnia nowelizacja ustawy o rachunkowości z 2014, w której wprowadzoną pojęcie jednostki mikro. Spółka akcyjna, po spełnieniu określonych kryteriów ilościowych może przyjąć reżim jednostki mikro. Pomimo możliwości zastosowania wielu uproszczeń sprawozdawczych, nie może zrezygnować z badania swojego sprawozdania finansowego.

Problem funkcji gwarancyjnej kapitału w aspekcie obowiązku badania sprawozdań finansowych ma znaczenie właściwie tylko w przypadku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. W spółkach tych wysokość minimalnego kapitału zakładowego jest stopniowo obniżana a nie idą za tym zmiany w kierunku obligatoryjnego zabezpieczenia interesów wierzycieli tych spółek.